

**UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

**ODDELEK ZA SPECIALNO IN
REHABILITACIJSKO PEDAGOGIKO**

**NAVODILA ZA IZVEDBO IZBIRNEGA DELA PRAKSE
ŠTUDENTOV 4. LETNIKA**

**Mag. Suzana Pulec Lah
November 2004**

UVOD

Navodila za pisanje dnevnika prakse so namenjena študentkam in študentom 4. letnika študijskega programa specialne in rehabilitacijske pedagogike za spremljanje in izvajanje izbirnega dela prakse.

Vsebujejo:

1. Kratka navodila mentoricam in mentorjem za vodenje, spremljanje in vrednotenje prakse študentk in študentov
2. Splošne napotke študentkam in študentom za opravljanje prakse
3. Okvirni oris vsebine dnevnika in okvirna navodila za pisanje posameznih elementov dnevnika
4. Obrazec za poročilo o opravljeni praksi, ki ga izpolni študentka ali študent
5. Obrazec za poročilo o poteku prakse in študentkinem oz. študentovem delu ter njeni oz. njegovi usposobljenosti za specialno pedagoško delo v izbrani ustanovi, ki ga izpolni mentor-ica
6. Priloge

I. KRATKA NAVODILA MENTORICAM IN MENTORJEM ZA VODENJE, SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE PRAKSE ŠTUDENTK IN ŠTUDENTOV 4. LETNIKA PEDAGOŠKE FAKULTETE, ODDELKA ZA SPECIALNO IN REHABILITACIJSKO PEDAGOGIKO

Glede na specifičnost dela v vaši ustanovi, vam podrobnega programa prakse ne posredujemo, pač pa vam ponujamo le nekaj predlogov za delo in obveznosti študentov. Dokončno presojo o možnostih čimbolj aktivnega sodelovanja študentov in študentk pa prepuščamo vaši strokovni presoji.

- ❖ Mentor naj bi seznanil študente z delom v ustanovi, predvsem z njeno specifičnostjo, s karakteristikami oseb, ki prihajajo v ustanovo, z razlogi in postopkom napotitve k vam, z zakonodajo in predpisi, ki jih mora specialni pedagog/ defektolog upoštevati pri svojem delu, z vodenjem dokumentacije svojega dela, z različnimi področji, oblikami in metodami dela, predvsem z delom defektologa/specialnega pedagoga in tudi z delom drugih strokovnjakov, s katerimi defektolog/specialni pedagog vsakodnevno sodeluje. Ves čas naj bi mentor vodil študenta pri aktivnem spoznavanju narave dela defektologa/specialnega pedagoga v vaši ustanovi. Če je možno, naj bi študent spoznal tudi delo s starši oz. svojci in timsko delo.
- ❖ Poleg naštetega naj mentor spodbuja aktivno udejstvovanje študentov na področjih, za katera se usposablja. Za okvirno orientacijo vam posredujemo nekaj teh področij:
 - obravnava posameznikov s posebnimi potrebami na področju telesnega in duševnega razvoja
 - ocenjevanje in obravnava razvojnih, specifičnih težav na področju branja, pisanja, računanja, jezika, gibanja in fine motorike ter iz tega izhajajočih posebnih potreb
 - načrtovanje dela za individualne in skupinske obravnave ter sodelovanje pri izdelavi individualiziranih programov
 - izdelava in priprava didaktičnih oz. korektivnih pripomočkov.
- ❖ Vsaki hospitaciji ali aktivnemu delu študenta naj sledi natančna analiza in načrtovanje nadaljnega dela. Predlagamo, da je mentor pri tem posebej pozoren na:
 - ustreznost izbora, izvedbe in trajanje posameznih dejavnosti glede na razvojne, individualne značilnosti posameznika oz. posameznikov v skupini ter načrtovane cilje obravnave oz. dejavnosti
 - ustreznost vključevanja različnih oblik, metod dela ter pristopov
 - poznavanje in uporabo različnih načinov motiviranja
 - spodbujanje posameznika k lastni aktivnosti
 - izražanje študenta (ustreznost, razumljivost postavljanja vprašanj, dajanja navodil, razlaganja).
- ❖ Mentorje prosimo, da študenta vključijo tudi v druge dejavnosti, ki v času prakse potekajo v ustanovi (predavanja, timski sestanki, izleti, obiski v drugih ustanovah in podobno).
- ❖ Mentor naj bi med potekom celotne prakse vodil in usmerjal delo študentov, katerih obveznosti so naslednje:
 - točno in vestno opravljanje danih obveznosti
 - dnevno minimalno pet ur hospitacij ali aktivnega dela oz. delovna obveznost kot jo ima mentor
 - vodenje dnevnika prakse
 - sodelovanje pri dejavnostih, ki v času prakse potekajo v ustanovi.

- ❖ Študenti vodijo dnevnik prakse, ki ga ob koncu oddajo vodji prakse na fakulteti. Dnevnik je skupaj s poročilom mentorja pogoj za priznanje uspešno opravljene prakse. Sestavni deli dnevnika so naslednji:
 - predstavitev ustanove, populacije s katero dela defektolog, predpisov in zakonodaje, ki jo mora defektolog/ specialni pedagog upoštevati pri delu, narave dela defektologa in sodelovanja z drugimi strokovnjaki, dokumentacije, ki jo vodi defektolog/ specialni pedagog
 - zapisi poteka, analize in refleksije na izbrane dejavnosti pri katerih je hospitiral
 - poglobljena predstavitev pripomočkov, metod, dejavnosti, drugih elementov, ki jih študent doživi kot posebnost na praksi
 - priprave in analize svojega dela, predstavitev izdelanih pripomočkov (v primerih, ko ima študent možnost praktično delati) ali seminarska naloga (ko študent ni praktično delal)
 - skupna evalvacija prakse, sestavljena iz dveh delov:
 - povzetek najpomembnejših spoznanj z refleksijo o svoji praktični usposobljenosti (pedagoško-psihološki, metodični, ustreznosti komuniciranja, močna področja, šibkosti)
 - mnenje o celotnem poteku prakse z vsebinskega in organizacijskega vidika
 - predlogi.

Mentorja prosimo, da po koncu prakse poda poročilo o poteku prakse in študentovem delu ter mnenje o usposobljenosti študenta za delo v izbrani ustanovi. V poročilu naj mentor navede tudi svojo izobrazbo (npr. prof.def., VII. st. izobrazbe) – ta podatek je potreben pri izdaji potrdil o mentorstvu. To poročilo naj, prosimo, pošlje na naslov fakultete, s pripisom za mag. Suzano Pulec Lah, najkasneje mesec dni po zaključku prakse. Le tako bomo lahko pravočasno pripravili poročilo za izdajo potrdil o mentorstvu.

Zahvaljujemo se Vam za sodelovanje, želimo veliko uspeha in Vas lepo pozdravljamo!

II. SPLOŠNI NAPOTKI ŠTUDENTKAM IN ŠTUDENTOM ZA OPRAVLJANJE PRAKSE

1. Na prakso prihajajte pravočasno (tisti, ki ste se za prakso dogovarjali sami, se pozanimajte, kdaj morate priti na prakso prvi dan). Ravnajte se po dnevnem redu in drugih pravilih v ustanovi.
2. Če boste odsotni, se opravičite (zato se prvi dan pozanimajte, komu sporočiti morebitno odsotnost). Če boste odsotni več kot en dan, se z mentorjem oz. mentorico dogovorite, kdaj boste prakso nadomeščali.
3. Vaš delavnik je enak delavniku vašega mentorja oz. ne manj kot pet ur dnevnih obveznosti.
4. Na samostojno izvedbo aktivnosti se skrbno pripravite in pri tem upoštevajte lastno znanje, strokovno literaturo in mentorjeve nasvete.
5. Bodite samoiniciativni, radovedni in aktivni ter zaupajte v svoje sposobnosti.
6. Morebitne zaplete skušajte razrešiti z mentorjem. V primeru hujših zapletov se obrnite na vodstvo ustanove ali na vodjo prakse na fakulteti.
7. Uspešno opravljena praksa (razvidno iz poročila mentorja), pravočasno oddan dnevnik in prijava na opravljanje prakse so pogoj za vpis uspešno opravljene prakse v indeks.
8. Dnevnik prakse morate oddati do dogovorjenega datuma, ki ga določi vodja prakse. Če dnevnika ne oddate do dogovorjenega datuma, boste morali opravljati dodatno nalogo za priznanje uspešno opravljene prakse.
9. V primeru, da študentka / študent prakse ne opravi uspešno, jo mora po dogovoru z vodjo prakse ponoviti delno ali v celoti.
10. Študentka / študent, ki iz opravičljivih razlogov ni opravljala /opravljal prakse v določenem roku, to v dogovoru z vodjo prakse opravi kasneje.

III. OKVIREN ORIS VSEBINE DNEVNIKA IN OKVIRNA NAVODILA ZA PISANJE POSAMEZNIH ELEMENTOV DNEVNIKA

V izbirnem delu prakse odhajate študenti v različne ustanove, ki se med seboj razlikujejo po vsebini in naravi dela. V skladu s tem boste spoznali tudi različne vloge in naloge ter dejavnosti, ki jih opravljajo defektologi oz. specialni pedagogi v teh ustanovah. Zaradi te raznolikosti je težko podati navodila za pisanje dnevnika, ki bi bila v enaki meri uporabna za vse. V nadaljevanju je podan oris glavnih komponent dnevnika in nekatera okvirna navodila za pisanje posameznih elementov dnevnika. Glede na specifičnost vaše prakse vključite v dnevnik tiste elemente/ informacije, ki ste jih lahko tekom opravljanja prakse pridobili, spoznali ali izkusili.

Naslovnica (priloga)

Predstavitev ustanove

- zaposleni
- populacija, ki je vključena v ustanovo ali koristi njene usluge (predstavitev in postopek vključitve ali napotitve v ustanovo)
- dejavnosti

Predstavitev specialnega pedagoga / defektologa in njegovega dela

- narava dela specialnega pedagoga / defektologa
- vloga in tipične naloge specialnega pedagoga / defektologa v izbrani ustanovi
- predstavitev zakonodajnih določil in drugih predpisov, ki jih mora pri delu upoštevati
- dokumentacija, ki jo vodi specialni pedagog/ defektolog
- vaše razmišljanje, refleksija o ujemanju opaženega, novih spoznanj o vlogi in nalogah specialnega pedagoga / defektologa v izbrani ustanovi z likom specialnega pedagoga / defektologa, ki ga imate izoblikovanega sami

Predstavitev skupine, v kateri boste hospitirali oz. populacije ali posameznikov, s katerimi dela specialni pedagog/ defektolog

- v primeru, da boste delali v skupini, opišite skupino in natančneje vsaj dva posameznika v njej (navodila za predstavitev posameznika si oglejte v dnevniku pedagoške prakse, ki ga je pripravila dr. Mojca Vrhovski M.)
- če defektolog obravnava posameznike, navedite glavne značilnosti posameznikov, s katerimi dela in podrobneje predstavite vsaj tri posameznike (navodila za predstavitev posameznika si oglejte v dnevniku pedagoške prakse, ki ga je pripravila dr. Mojca Vrhovski M.)

Predstavitev hospitacij

- predstavite nekaj tipičnih dni (urnik in potek dela specialnega pedagoga /defektologa)
- en dan natančneje opišite; če je smiselno, lahko beležite opazovanje po podobni shemi, s pomočjo katere boste načrtovali tudi delo pri delu z otrokom v okviru vaj pri Individualiziranem delu (shema se nahaja v prilogi). Hospitacije, lahko analizirate, če je to smiselno, po kriterijih podanih za analizo hospitacij v dnevniku pedagoške prakse, ki ga je pripravila dr. Mojca Vrhovski M.
- predstavitev hospitacij pri drugih strokovnjakih z refleksijo
- predstavitev sodelovanja pri posebnih dejavnostih (npr. timski sestanki, pedagoška konferenca, spremljanje na izletu...) z refleksijo
- po obravnavi, aktivnosti ali konec dneva opravite refleksijo: vaše mnenje, občutja, predloge za izboljšanje, vprašanja, dvome.

Predstavitev najpomembnejši spoznanj

- predvsem izpostavite nove metode, pristope, materiale in pripomočke, ki jih boste spoznali
- predstavitev diagnostičnega materiala, protokolov (obrazcev za opazovanje in spremljanje) in predstavitev individualiziranih programov (skušajte pridobiti vzorce)
- druga spoznanja
- ob vseh vključite tudi refleksijo

Predstavitev aktivnega dela ali seminarska naloga

- Za svoje aktivno delo pripravite pripravo in poročilo –evalvacijo z refleksijo. K poročilu priložite tudi delovne liste, skice uporabljenih materialov, pripomočkov.
- Če ste morali izdelati kakšen material, razložite namen in način uporabe ter postopek nastajanja
- Seminarska naloga - Tisti, ki med opravljanjem prakse ne boste mogli samostojno opravljati dela, ampak boste le hospitirali, morate izdelati seminarsko nalogo. V nalogi naj bi obdelali problem ali posebno zanimivo tematiko, ki ste jo zaznali tekom opravljanja prakse. Seminarsko delo zapišite po kriterijih, ki ste jih morali upoštevati pri pisanju naloge pri dr. Tancigovi. Naloga naj bi obsegala najmanj 7 tipkanih strani (velikost črk 12, enojni razmaki ter robovi ne večji kot 2,5cm)

Zaključne misli

Poročilo o opravljeni praksi

Želimo vam uspešno in prijetno delo! Lep pozdrav do snidenja v decembru!

1.2. SAMOSTOJNO, AKTIVNO DELO

V stolpec »Dejavnosti« vpišite dejavnosti, aktivnosti, ki ste jih samostojno izvajali, npr. individualna obravnava otroka –izvajanje preizkusa MBP, nastop v vzgojni skupini – tema Prijateljstvo.

Zap.št.	Datum	Dejavnost	Trajanje

2. POVZETEK NAJPOMEMBNEJŠIH SPOZNANJ O SVOJI PRAKTIČNI USPOSOBLJENOSTI:

- Kakšna je moja pedagoško-psihološka usposobljenost? (npr. poznavanje razvojnih značilnosti posameznikov, načinov motiviranja, spretnost usmerjanja skupinske dinamike...)
- Kakšna je moja strokovna usposobljenost za delo, ki ga opravlja mentor? (npr. prepoznavanje in ocenjevanje otrokovih posebnih potreb, načrtovanje programa pomoči, vodenje skupine, reševanje konfliktov...)
- Kakšna je moja komunikacija z otroki, strokovnimi delavci in starši?
- V čem sem se počutil najšibkejšega in v čem se bom moral še usposobiti? Kako bi se lahko usposobil (skušajte izdelati načrt za pridobitev pomanjkljivih spretnosti, veščin, znanj)?
- Katera moja močna področja so morebiti prišla pri opravljanju prakse do izraza?
- Znanja katerih predmetov so mi bila pri opravljanju prakse še posebej v pomoč in katera znanja sem pogrešal?

Ocenite prosim, kako strokovno kompetentni ste se počutili ob samostojnem delu?

5 – zelo kompetentno 4 – kompetentno 3 – še kar kompetentno 2 – slabo kompetentno 1 – sploh se nisem čutil/a kompetentno *nisem samostojno delal/a

Ocenite prosim, koliko ur na dan ste v povprečju:

- hospitirali: _____
- samostojno delali: _____

Kaj bi ocenili kot vašo največjo pridobitev z letošnje prakse?

Ali bi želeli omeniti kakšen posebno prijeten vtis, dogodek ali izkušnjo?

Ali bi želeli opozoriti na kakšen posebno negativen dogodek, vtis ali izkušnjo?

Ali bi šli še kdaj na prakso v ustanovo, kjer ste bili letos?

5 – brez pomislekov 4 –bi še razmislil/a 3 – raje ne 2 – nikakor ne 1 – se ne morem odločiti

Kako bi ocenili organizacijo prakse s strani oddelka (način kontaktiranja z vami in z ustanovami, razumljivost navodil in smernic za prakso)?

5 – odlično 4 – prav dobro 3 – dobro 2 – zadovoljivo 1 – nezadovoljivo

Želite dodati še kakšno sporočilo o vsebinskem in organizacijskem poteku prakse:

4. PREDLOGI, SPOROČILA

Kakšne spremembe bi priporočali za izboljšanje prakse v bodoče?

Posebno sporočilo za vodjo prakse ali Oddelek

PODPIS ŠTUDENTKE / ŠTUDENTA:

V. OBRAZEC ZA POROČILO O POTEKU PRAKSE IN ŠTUDENTKINEM OZ. ŠTUDENTOVEM DELU TER NJENI OZ. NJEGOVI USPOSOBLJENOSTI ZA SPECIALNO PEDAGOŠKO DELO V IZBRANI USTANOVI ¹

Ustanova:
Mentorica:
Izobrazba mentorja oz. mentorice:
Študentka/ študent:
Čas izvajanja prakse:
Datum poročila:

1. DEJAVNOSTI V ČASU PRAKSE

1.1. HOSPITACIJE

V stolpec »Dejavnosti« vpišite vse dejavnosti, aktivnosti v katerih je bil študent udeležen v času prakse, vendar ne kot samostojen, aktiven izvajalec. Npr. hospitacija pri individualni obravnavi otroka pri specialnem pedagogu, hospitacija pri psihologu, razgovor s socialnim pedagogom, hospitacije v vzgojni skupini, spremljanje otrok na izletu in podobno.

Zap.št.	Datum	Dejavnost

1.2. SAMOSTOJNO, AKTIVNO DELO ŠTUDENTKE / ŠTUDENTA

¹ Če želite, vam lahko obrazec posredujemo tudi v elektronski obliki. V tem primeru se, prosim, prek elektronske pošte obrnite na vodjo prakse (Suzana.Pulec@guest.arnes.si). Obrazec vam lahko posreduje tudi študentka/ študent.

V stolpec »Dejavnosti« vpišite morebitne dejavnosti, aktivnosti, ki jih je študentka / študent samostojno izvajal/a, npr. individualna obravnava otroka –izvajanje preizkusa MBP, nastop v vzgojni skupini – tema Prijateljstvo, izdelava didaktičnega materiala.

Zap.št.	Datum	Dejavnost; mnenje o kakovosti izvedbe in pripombe

2. POVZETEK NAJPOMEMBNEJŠIH SPOZNAJ O PRAKTIČNI USPOSOBLJENOSTI ŠTUDENTKE/ ŠTUDENTA

Kakšna je pedagoško-psihološka in druga strokovna usposobljenost študentke / študenta?
Kakšna je študentkina / študentova komunikacija s strokovnimi delavci, z otroki (mladostniki, starejšimi osebami s posebnimi potrebami) in s starši?
Katera študentkina / študentova močna področja so morebiti prišla pri opravljanju prakse do izraza?
Bi morda izpostavili določena področja (znanja, spretnosti, veščine), kjer bi študentki / študentu priporočili dodatno usposabljanje?

3. MNENJE O USPEŠNOSTI OPRAVLJENE PRAKSE

(vestnost, odgovornost, samoiniciativnost, radovednost, korektnost, reflektivnost študentke /študenta)

4. DRUGE PRIPOMBE, MNENJA, SUGESTIJE O OPRAVLJENI PRAKSI

5. POSEBNA SPOROČILA ZA VODJO PRAKSE ali ODDELEK

PODPIS MENTORJA:

**VI. PRILOGE
NASLOVNICA**

**UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

**ODDELEK ZA SPECIALNO IN
REHABILITACIJSKO PEDAGOGIKO**

**DNEVNIK PEDAGOŠKE PRAKSE V 4. LETNIKU –
IZBIRNI DEL PRAKSE**

USTANOVA
TERMIN
IME IN PRIIMEK
LETNIK
ŠTUDIJSKO LETO
DATUM IZDELAVE DNEVNIKA

Datum oddaje dnevnika (zabeleži vodja prakse na fakulteti):

OBRAZEC ZA SPREMLJANJE HOSPITACIJ

Študent:

Ustanova:

Datum:

Hospitacija pri:

Oblika dela:

Trajanje:

Aktivnost Namen in cilji	Potek dela	Opažanja in ugotovitve	Predlogi, pripombe

Sinteza ugotovitev in opažanj:

Svetovanje otroku, staršem, šoli (če je primerno; predvsem, kadar gre za individualne obravnave)

Refleksija: